

Vətən boyda oğullar üçün

30 il ərzində ədəbiyyatımızda yeni adlar, imzalar parladi. Sabirabadda yaşayan Rəqibə Qəvvas da o müəlliflərdən biri oldu. Mən Sabirabadda yaşayan, ilk şeirlərini rayon qəzetində dərc etdirən, sonralar bir şair kimi formalaşan və təkcə Sabirabadda deyil, Azərbaycan ədəbi mühitində də tanınan və sevilən üç şairə haqqında mətbuatda öz ürək sözlərimi demişəm. Bənzərsiz şairə Nisəbəyim (Allah onun ruhunu şad eləsin!), gözəl şeirləri ilə diqqəti cəlb edən Nübar Eldar qızı və şeirləri ilə Sabirabad auditoriyasını ötüb keçən, müasir poeziyamızda öz dəsti-xətti ilə seçilən Şahnaz Şahin... Sabirabadda yaşayan Rəqibə Qəvvası da bir şair kimi onun mənə təqdim etdiyi bu kitabın əlyazmasından tanıdım.

O, şairdir - bunu birmənalı şəkildə təsdiq və iqrar edirəm. Bu, o demək deyil ki, Rəqibə xanım Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvüdür, "Qızıl qartal" mükafatçısıdır, beş kitab müəllifidir. Şairin istedadlı şair olmağını bütün bunlar təyin eləmir, şairin şairliyini onun SÖZÜ təyin edir. Böyük rus şairi Sergey Yesenin bir şeirində yazmışdı ki:

Bəli, şair olmaq, odur ki, gərək
Pozmayıb həyatın ilk qanununu.
Öz damarlarından qanı çəkərək,
Vurub isidəsən özgə qanını.

Rəqibə Qəvvasın bu kitabında bir əsas mövzu var - "Vətən boyda oğulların" - Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda canlarını fəda edən qəhrəman igidlərimizin, şəhidlərin tərənnümü. Ancaq bu tərənnüm Poetik sözlərlə deyil, bədii-poetik hiss-həyacanla ifadə edilir. Kitabda ilk şeir onun adından həkk olan şeirdir: "Vətən boyda oğullara borcluyuq biz". Bu şeir kitabdakı bütün şeirlər üçün marş səciyyəsi daşıyır:

Torpaqların ağrısını ruhu ilə duyanlara,
Başımızın papağını öz canıyla qoyanlara,
Alnımızın ləkəsini al qanıyla yuyanlara,
Vətən boyda oğullara borcluyuq biz.

"Vağzalı"sı ürəyində çalınmamış qalanlara
Bəxt üzüyü sevdininin barmağında qalanlara,
Toy xanası yıxılmamış şəhid qanı olanlara,
Vətən boyda oğullara borcluyuq biz.

Bir ailəsi, bir Vətəni bizdə qalan əmanətdir,
Vicdanımız susmayıbsa,verdiyimiz zəmanətdir,
Bu dünyanın tarixində silinməyən sücaətdir,
Bundan sonra yazılacaq nağıllara borcluyuq biz,
Vətən boyda oğullara borcluyuq biz.

Rəqibə Qəvvasın bir silsilə şeirləri var ki, bu şeirlər şəhidlərə ehtiram ruhunda yazılmışdır. Həmin şeirlərdə Azərbaycanın Qarabağ müharibələrində şəhid olan oğullarının qəhrəmanlıq portreti yaradılıb. Hər bir şəhid həm də qəhrəman sayılmalıdır.

Oğullar çiyində getməli olan,
Atalar çiyində oğul aparır.
Qırmızı tabutda gedən oğullar,
Bu gündən sabaha yadigar qalır.

Durna qatarına dönən oğullar,
Millətin əyilməz mətanətidir,
Torpağın qoynuna enən oğullar,
Müqəddəs amalın şəhadətidir.

Başqa bir şeirində Rəqibə Qəvvas şəhidlərin başqa çalarını yaradır:

Başına dolanım, ay dağım, dərəm,
Səndə itgin düşən əsgərim qalib.
Üstü açıq yatıb yaş torpaq üstə
Evimin dirəyi sərvərim qalib.

Müəllifin ayrı-ayrı şeirləri isə kədərli ithaf şeirləridir. Ağdam köçkünü Həqiqət Məmmədovaya, polkovnik-leytenant Rəşad Quluyevə, Orxan Namazova, Aprel döyüşləri şəhidlərinə, 20 Yanvar şəhidlərinə həsr olunan şeirlər oxucunu həyacanlandırmaya bilməz. Burada 20 Yanvar şəhidlərinə həsr edilən bir şeir daha təsirlidir:

Sıralanmış bu məzarlar,
Bir millətin haqq səsidir.
Lal sükutun yaratdığı
Azadlığın nəğməsidir.

Şəhid olub büküldülər,
Azərbaycan bayrağına.

Məzar-məzar düzüldülər,
Ulu Vətən torpağına.

Rəqibə Qəvvas şəhid analarını da unutmur. O, yaxşı bilir ki, şəhid oğulların ağrı-acılarını analar çəkir.

Baxın:

Başında qara şal qara göyətcin,
Şəhid məzarına qonar ağlayar.
Əlində tutduğu ağ qərənfillər,
Məzarın üstünə enər ağlayar.

Durmusan qarşımda şəhid anası,
Gözündən süzülən yaşdı danışan.
Nə mən söz tapıram, nə sən dirisən,
Məzardan boylanın daşdı danışan.

Əlbəttə Rəqibə Qəvvasın şəhidlərə, qəhrəmanlara, o şəhidlərin - qəhrəmanların analarına, balalarına həsr etdiyi şeirlər onun bir şair kimi vətənpərvərlik duyğularından doğur. Digər mövzuda yazdığı şeirləri haqqında da xoş sözlər söyləmək olar. Şairlik üçün mövzu məhdudiyəti yoxdur. O, istənilən bir mövzuda öz poetik nəfəsiylə seçilə bilər.

Məsələn, onun "Ana" şeiri var ki, o şeir onun poeziyasında xüsusilə diqqəti cəlb edir:

Əlinin hənri yoxdur saçımda,
Saçıma vədəsiz qrov, dən düşüb.
Başıma səpələn qar dənələri,
Ömrümdən düşməyib, taleydən düşüb.

Başımı söykəyib dizinin üstü,
Bircə yol dincimi alaydım, nə.
Unudub dünyanın dərdi-sərinə,
Qayğısız bir körpə olaydım, ana.

Diqqət yetirirsinizmi, bu şeirdə bircə artıq misra da yoxdur. Ümumiyyətlə Rəqibə Qəvvasın əksər şeirlərində kələkötür, yonulmamış sözlərə, ifadələrə rast gəlməzsiniz. Bu da onun uzun illər dil-ədəbiyyat müəllimi kimi səmərəli pedoqoji ustalıqından irəli gəlir.

O, həm də öz şeirlərində "fikir poeziyası"nın nümunələrini yaradır. Məsələn, dünya haqqında bizim əksər şairlərimiz şeir yazıblar (elə bircə Səməd Vurğunun "Dünya" rədifli şeirini xatırlayın, yaxud Məmməd Arazın dünyaya həsr etdiyi şeirlərin yada salın). Amma Rəqibə Qəvvasın "Dünya budur" şeiri də ilhamla yazılıb və o, bu şeirində DÜNYA obrazını yaradıb:

Torpaqdı əvvəli, sonu
Hamının kəfəndən donu.
Süleymana qalmayıbsa,
On əllə tutmaqla deyil.
Var əbədi qalan hanı?
Dünya budu.

Nərdivandır, biri çıxır,
Düşən ona gülüb baxır
Nə qədər göylə getsə də,
Yığıdığın töküüb gələcək,
Anlayacaq əvvəl-axır,
Dünya budu.

Onun "Xatirələr" şeiri də ömrün illərinə bir səyahət xarakteri daşıyır. "Haqqın fəryadı" lirik poemasını oxudum və təfərrüata varmadan deyə bilərəm ki, Xocalı faciəsi haqqında yazılan bu poemada Rəqibə Qəvvas bu janrdə də öz poetik imkanlarını ifadə edə bilər.

Poemada bu dəhşətli faciəni daha təsirli vermək üçün müəllif orijinal bayatılardan da istifadə edir:

Quzular mələr ağlar
Anasın dilər ağlar,
Dərdli dərdini qanar,
Dərdini bilib ağlar.

Rəqibə Qəvvas şeirlə yanaşı nəsr əsərləri də yazır. Onun "Zərnigar" povesti, həmçinin "Alın yazısı", "Qara tabut", "Son görüş", "Sonuncu sakin" hekayələri təsirli həyat hadisələri kimi yadda qalır. Hekayələrində deyə bilmədiyi həqiqətləri o, nəsr əsərlərində obrazların dili ilə ifadə edə bilir. Bəzi hekayələri öz emosional təhkiyə tərzilə ən gözəl şeirlərini xatırladır.

Əziz oxucu! Çox arzu edirəm ki, Rəqibə Qəvvasın şeirlərini, hekayələrini oxuyun, onun könül dünyasına baş vurun...